

*Carl G Thunman &
Kent Eriksson (red):*

Bankmarknader i förvandling

Förändringens vind blåser nu också inom finanssektorn. Borta är de regleringar som skapat stora marginaler och snabba klipp. Påpassligt har här ett antal Uppsalaekonomer försökt beskriva den bistra verklighet som i dag råder. Boken *Bankmarknader i förvandling* (Studentlitteratur, Lund, 187 s), medger man, är inte heltäckande i detta avseende. Den skall i stället "ge perspektiv på en bransch stadd i stark förvandling". Detta måste väcka intresse både inom och utom de akademiska kretsarna.

Tre delar presenteras. Den första ger villkoren och visar institutionerna. I den andra fokuserar man sig på fyra typer av aktörer som råkat hamna i blickpunkten. I den tredje och avslutande delen sätts förändringarna in i ett historiskt perspektiv.

Institutionerna

Bokens första del innehåller tre kapitel. Här behandlas först bankmarknadens ändrade konkurrensbild. Kortfattat får läsaren en bild av bankernas relationer till sina företagskunder. Man får veta vilka slags kunder de olika bankerna har men också att företagen inte alltid anlitar samma bank. Det är positivt att just denna sida av en banks verksamhet uppmärksammas. Följer man den allmänna debatten får man annars lätt uppfattningen att bankerna bara tjänar privatkunder. Kapitlet är dock litet tunt för att dra de slutsatser som sker i slutet.

De följande två kapitlen är intressanta och behandlar lagstiftning och regler som omgärdar bankerna och andra finansinstitutioner. I kapitel 2 fokuseras intresset på hela kreditmarknaden och dess aktörer.

Störst vikt läggs vid att redogöra för skillnader och likheter mellan reglerna för affärs-, spar- och foreningsbankerna, men även lagstiftningen för andra aktörer på kreditmarknaden tas upp.

I kapitel 3 diskuteras beskattningen av banker. Avsnittet är pedagogiskt upplagt och jämförelser görs med de regler som gäller för icke-finansiella företag. Här görs också en koppling mellan å ena sidan kravet på kapitaltäckning och å andra sidan skattereglerna. Författaren visar här att dessa lagar ibland tillkommit oberoende av varandra. Han behandlar dessutom konsekvenserna för bankerna av de nya beskattningsreglerna och de nya internationella kapitaltäckningsreglerna.

Sammanfattningsvis ger dessa två kapitel den novice läsaren en snabb och täckande inblick i de krav som samhället via lagar ställer på bankerna.

Aktörerna

De aktörer, som (i del 2) hamnat i fokus är "investmentbanker", utländska banker, internbanker och medelstora företag. Att man valt de tre första kan förklaras av att de är företeelser, som i stort sett är en frukt av 1980-talets snabba expansion. Valet av den fjärde gruppen är däremot udda. Den har foga att göra med bankmarknadernas förändring. Bättre hade varit att exempelvis välja finansbolag och försäkringsbolag, som båda pressat bankerna ut ifrån de marknader, som de tidigare ansett tillhöra deras revir.

Investmentbanker är ingen särskild juridisk enhet, utan det är en beteckning på banker, som specialiserat sig på "kapitalanskaffning, värdepappershandel, kapitalförvaltning, samt rådgivning och bedömning vid företagsförvärv". Här får läsaren en bild av de dominerande aktörerna. Men någon tro på att dessa banker är en viktig ingrediens i förändringarna får man inte.

Kapitel 5 ägnas åt utländska banker, som alla har haft stora svårigheter att få

fotfäste i Sverige. Detta förklaras bl a av att de inte varit tillräckligt stora, att de drabbats av krav på kapitaltäckning och att de inte kunnat bygga upp ett nödvändigt distributionssystem. Detta bådär inte gott inför Sveriges eventuella anslutning till EG, som bl a bygger på att fria kapitalrörelser skall öka den internationella konkurrensen och därmed också effektiviteten.

Kapitel 6 om internbanker tillhör de mest intressanta, eftersom dessa är en ny och spännande utmaning till banketablissemang. Här får läsaren en förklaring till vad man gör i en internbank – sköter concernens finansiering, hanterar dess betalningar (*cash management*), samt ansvarar för dess likviditet och valutafrågor. Kanske kunde man här önska mera av fördelar och nackdelar med sådana "banker". Hur reagerar lokala finanschefer, när det inte längre får göra affärer med externa banker, utan måste låta alltgå genom internbanken? Vilka nya rutiner behövs, såsom central fakturering (*reinvicing*), interna terminsaffärer och internlån? Hur har lönsamheten ökat i de företag som satsat betydande summor på uppbyggnaden av internbanker? Vilka erfarenheter har man i de internbanker som varit pionjärer, såsom BP i London och Fortos i Sverige?

De medelstora företagens bankförbindelser (kapitel 7) är som sagt ett udda avsnitt i detta sammanhang. Här presenteras fyra företag i Uppsalaregionen: Sala International, S:t Eriks, Prometek och Nordviror. Det kanske är just denna typ av företag bankerna måste koncentrera sig på, när de stora företagens affärer går näsan förbi. Vilken betydelse detta får för bankerna framgår dock inte.

Det historiska perspektivet

I rask takt ges i det sista kapitlet (8) en historisk förklaringsbild av dagens struktur inom den finansiella sektorn i Sverige. Avsnittet hade gärna fått kompletteras

med en internationell jämförelse för att ge läsaren perspektiv på effektiviteten i den svenska kreditmarknaden.

Bankmarknader i förvandling (egentligen finansiella marknader i förvandling) är en bok med åtta uppsatser av olika författare. I förordet har redaktörerna försökt ge läsaren en vägledning om den röda tråden genom uppsatserna. Boken hade dock vunnit mycket på ett avslutande kapitel där redaktörerna kunde ha lyft fram just de förvandlingar av bankmarknaderna, som titeln utlovar. Den måste dock vara av stort värde för de studenter och den allmänhet som vill ha en snabb introduktion i dagens finansmarknader och rörande dess aktörer.

1

Professor GÖRAN BERGENDAHL
: *Ekonom dr THOMAS HARTMAN*
: *Företagsekonomiska institutionen,*
: *Handelshögskolan vid Göteborgs*
universitet